

'We maken
de overledene
klaar voor zijn
laatste reis'

In Besprekmet..

Broeders Lemmer en Flijders

van afleggersvereniging Trouw

Uitvaartondernemers moeten steeds meer inspelen op nieuwe wensen bij begrafenissen en crematies. Moslims, Hindoes en Afro-Surinamers willen dat hun laatste gang ook in Nederland van de passende rituelen vergezeld gaat.

Afleggersvereniging Trouw doel dat sinds 1997 voor Surinaamse Hagenaars. "Maar ook voor ieder ander die ons wil inschakelen. Wij maken geen onderscheid. dat doet de dood ook niet. grapt René Flijders (op de foto in het midden), de Kamerbaas bij Trouw. "Wij noemen het mortuarium de Kamer en daar gelden strikte regels. Uit eerbied voor de overledene en de nabestaanden." Bij de aflegging mogen alleen broeders en/of zusters aanwezig zijn. "De aflegging van een man wordt door mannen gedaan. die van een vrouw door vrouwen", meldt Flijders. Veel kan hij niet vertellen over wat er zich precies in de Kamer afspeelt. "We hebben onze geheimen. iedereen legt de eed af dat ze nooit verklappen wat er in de Kamer gebeurt. Het is niet fijn voor de nabestaanden als wij aan iedereen zouden doorvertellen dat de overledene een tatoeage had of een liesbreuk. Wij zien alles, maar vertellen nooit iets." De Kamer is heilige grond. "We maken niet alleen het lichaam van de overledene mooi voor de laatste reis, maar ook de geest. Het is spiritueel werk... De rituelen worden grotendeels in stilte uitgevoerd. "Wij werken al zo lang met elkaar samen. we begrijpen elkaar woordeloos. Je ego moet je buiten laten, in de Kamer zijn we één", vertelt Ricardo Lemmer.

voorzitter van de vereniging. René Flijders en Ricardo Lemmer zingen spontaan het lied 'Masra kali. yu mi brada'. Een lied dat de overledene moet overhalen om de aarde te verlaten en de overtocht te maken. "Wij geloven dat iedereen teruggaat naar de Schepper. Daar helpen onze rituelen bij. Maar ze zijn er ook om de nabestaanden te helpen bij de rouwverwerking. Buiten de Kamer wordt veel gezongen en gedanst, dat werkt helend voor hart en ziel." In tijden van rouw is het ook belangrijk om de inwendige mens goed te verzorgen. Er is altijd voldoende te eten en een borrel hoort er ook bij. "Wij drinken zelf ook een glaasje jenever voordat wij in de Kamer aan het werk gaan. We vragen dan de Santa Jeje - de heilige geest - om bijstand". vertelt Kamerbaas Flijders. Zijn mobieltje gaat. er is een sterfgeval. Als Kamerbaas moet hij dag en nacht bereikbaar zijn. Het is liefdewerk oud papier. "We zijn een vereniging en doen dit werk allemaal op vrijwillige basis. Het is een roeping. Gelukkig ben ik sinds kort met pensioen. In combinatie met mijn reguliere baan was het soms wel wal veel."

Voordat de broeders en zusters van Trouw mogen beginnen met de rituele aflegging. moet het lichaam eerst zijn vrijgegeven door een arts. Als de rituelen zijn gedaan, wordt de dode overgedragen aan de uitvaartondernemer die voor de begrafenis of crematie zorgt. "We hebben een goede samenwerking met de meeste uitvaartondernemers. Dat is in de afgelopen jaren enorm verbeterd. Dat moet ook haast wel in een multiculturele stad als Den Haag". vindt Ricardo Lemmer. Wat vinden zij van een typisch Hollandse uitvaart? "Dat is ook mooi. maar anders mooi". zegt Kamerbaas René Flijders diplomatiek. "we leren van elkaar. Je ziet dat de Hollandse uitvaart ook steeds persoonlijker wordt. De tijd van alleen een kop koffie en een plak cake is voorbij."